

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1930 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående viss ändring i fattigvårdslagens hemortsrättsbestämmelser.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 14, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Ericson* i Boxholm hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag till sådan ändring rörande hemortsrättsbestämmelserna i gällande fattigvårdslag, att samtliga de kommuner, där den understödsbehövande har haft hemortsrätt, må, under vissa förhållanden, vidkännas underhållsplikt.

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Framställning till Kungl. Maj:t från styrelsen för landskommunernas förbund rörande ändring i gällande bestämmelser om hemortsrätt.

Frågan om ändring i gällande bestämmelser om hemortsrätt har bragts under Kungl. Maj:ts prövning genom en framställning från styrelsen för landskommunernas förbund den 12 januari 1928. I sin skrivelse har styrelsen påpekat vissa missförhållanden, som enligt styrelsens mening uppkommit genom nuvarande hemortsrättsbestämmelser. För avhjälpande av dessa missförhållanden har styrelsen framhållit vissa åtgärder, som förslagsvis skulle kunna ifrågasättas. Härom har styrelsen anført följande:

Man skulle kunna tänka sig ändringar i gällande lagstiftning i det syftet, att dels hemortsrätten icke göres beroende enbart av mantalsskrivning utan ock av viss tids, exempelvis ett års, vistelse inom kommunen, dels att möjligheten för den kommun, vars intresse beröres av en viss mantalsskrivning, att därutinnan bevaka sin rätt underlättas. För sådant ändamål lærer ett stadgande kunna införas av innehåll, att mantalsskrivningsförrättare förelägges att, då en person mantalsskrives såsom nyinflyttad i en kommun, inom viss tid avsända underrättelse till fattigvårdsstyrelsen i utflyttningkommunen om att mantalsskrivning skett. Om sådan underrättelse icke kommer fattigvårdsstyrelsen i utflyttningkommunen till handa, har denna anledning att undersöka förhållandet och eventuellt anföra besvär över den underlätna mantalsskrivningen.

För de fall, som icke kunna nås av lagstiftning i antydd riktning, böra enligt styrelsens mening åtgärder av statsmakterna vidtagas i syfte att i görligaste mån mildra lagstiftningens ogynnsamma verkningar. I sådant hänseende torde bestämmelser böra stadgas, att vederbörande hemortskommun måtte på lämpligt sätt tillerkännas ersättning dels i de fall, då hemortsrätten grundas å en mantalsskrivning, vilken föranletts av mindre än exempelvis ett års eller åtminstone sex månaders vistelse, dels ock i de fall, då hemortsrätten bibehållits i en kommun på den grund, att mantalsskrivning underlåtit i en annan kommun, varest personen i fråga rätteligen bort mantalsskrivas.

Över berörda framställning har Kungl. Maj:t infordrat yttranden från samtliga länsstyrelser, varjämte svenska stadsförbundet beretts tillfälle att yttra sig. Den 7 januari 1930 hade samtliga yttranden inkommit till Kungl. Maj:t. Förslaget om ändrade hemortsrättsbestämmelser hade i allmänhet avstyrkts i de inkomna yttrandena. Däremot förordades i ett stort antal yttranden en allmän revision av gällande mantalsskrivningsförfordning.

Utskottet anser sig böra här återgiva det yttrande, som i ärendet avgivits av länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen anför följande i skrivelse den 31 december 1929:

Bestämmelserna i 7 kapitlet av gällande fattigvårdslag om hemortsrätt tillhöra de grundläggande stadgandena i fattigvårdslagen. Innan dessa stadganden av statsmakterna slutligen utformades, företogs en mycket ingående utredning. Därvid stannade man emellertid för två grundläggande synpunkter, den ena att primärkommunen i huvudsak skulle bibehållas såsom fattigvårdssamhälle och den andra att det vore önskvärt, att antalet fattigvårdprocesser inskränktes, så att fattigvårdsstyrelserna i möjligaste mån komme att inrikta sitt arbete på positiva uppgifter i stället för att som förut alltför mycket syssla med processinlagor.

De av förbundet nu framställda förslagen skulle sannolikt medföra en väsentlig omgestaltning i nämnda avseenden. Medelst ett delgivningsförfarande vid mantalsskrivningen torde man åstadkomma, att fattigvårdsstyrelserna stimuleras till ett ökat antal processer. Genom en ersättning »på lämpligt sätt» — möjligen åsyftas här ersättning av statsmedel — skulle man under sistnämnda förutsättning på en betydelsefull punkt bryta med fattigvårdssamhällets nuvarande organisation eller, om syftet är att ersättning skall utgå från en annan kommun till mantalsskrivningskommunen, föranleda processer därom. Framställningen från förbundet läser således hava en mycket längre gående innebörd än förbundet sannolikt tänkt sig.

Å andra sidan kan det icke förnekas, att enligt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavandes erfarenhet antalet besvär i mantalsskrivningsärenden under senare år påtagligt ökats, och det ligger nära till hands att antaga, att anledningen härtill är, att kommunerna vilja befria sig från understödsskyldighet till personer, vilka anses med orätt hava blivit mantalsskrivna i den klagande kommunen.

En närmare utredning angående mantalsskrivnings- och fattigvårdssprocessernas utveckling i riket i allmänhet under senare år torde böra verkställas av kammarrätten.

Frågan om fattigvårdsutgifternas lämpliga fördelning läser tillhöra de ämnen, vilka det ankommer på skatteutjämningskommittén att utreda, frågan om ändringar av själva fattigvårdens organ de s. k. organisationsakkunniga.

Under sådana förhållanden får Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t i första hand upp-

draga åt kammarrätten att verkställa erforderlig utredning i nyssnämnda hänseende.

Utskottet.

Såsom den ovan lämnade redogörelsen giver vid handen, har frågan om ändrade hemortsrättsbestämmelser bragts under Kungl. Maj:ts prövning genom en framställning i ämnet från styrelsen för landskommunernas förbund. Sedan infortrade yttranden i ärendet numera inkommit till Kungl. Maj:t, är detsamma föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Då det alltså bör kunna förväntas, att detta synnerligen invecklade och svårlösta spörsmål blir föremål för ett allsidigt övervägande från Kungl. Maj:ts sida, synes utskottet icke lämpligt, att, såsom i motionen yrkas, riksdagen hemställer hos Kungl. Maj:t om utredning i visst hänseende.

Utskottet tillåter sig fördenskull föreslå,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 februari 1930.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman, von Sydow**, *Linder, Sigfrid Hansson, Fränden**, *Österström, Hagman** och *Granström**;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Skövde, *Hage, Jeppsson**, *Björnberg, Gardell* i Gans, *Aronson, Hedvall* och *Hansson* i Trollhättan.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.